

Metodbok för evidensbaserad obstetrik och gynekologi

Förord

Denna metodbok för evidensbaserad obstetrik och gynekologi utgör Evidens-ARGs bidrag till SFOG:s serie av ARG-rapporter. Till skillnad från övriga ARG-rapporter avhandlar denna inte ett medicinskt ämnesområde eller en medicinsk teknik utan syftet är istället att beskriva en metodik som vi hoppas ska tjäna som stöd i arbetet med ARG-rapporter och andra kunskapssammanställningar.

ARG-rapporterna har sedan länge en mycket stor betydelse för kunskapsutvecklingen inom svensk obstetrik och gynekologi. De utgör ”State of the Art”-dokument för vår specialitet och används flitigt i olika utbildningssammanhang, såväl inom grundutbildning, specialistutbildning som vid fortbildning av färdiga specialister. Vår specialitet har också inom flera områden ett väl utvecklat samarbete med andra yrkesgrupper, och rapporter kan även rikta sig till barnmorskor, allmänläkare, neonatologer, kirurger m fl.

Hittills har rapporterna haft karaktären av traditionella kunskapsöversikter och i hög grad speglat konsensus inom professionen. Även om de som sådana varit mycket värdefulla, är det idag inte längre tillräckligt. Med den utveckling mot en allt tydligare kunskapsstyrning av hälso- och sjukvården som nu allmänt efterfrågas, så är det också dags att ARG-rapporterna blir evidensbaserade kunskapsunderlag.

Med detta avser vi att en ARG-rapport bör innehålla en tydlig metodbeskrivning som beskriver arbetsprocessen, hur slutsatserna uppnåtts och hur starkt det vetenskapliga underlaget är. Vi står inom specialitetens olika områden inför mycket varierande grad av vetenskapligt underlag, i vissa fall mycket gediget, i andra fall bräckligt. Det kan vi inte göra något åt, annat än på sikt genom fortsatt forskning. Tills vidare behöver vi som profession ändå ta ställning, och det är då

angeläget att det är tydligt på vilken grund vårt ställningstagande vilar.

Tanken med denna metodbok är att ge förslag på en struktur för ARG-rapporterna och att för varje avsnitt diskutera vilka aspekter som kan vara viktiga att beakta för just det avsnittet. Vi har valt att i stort följa den uppställning som beskrivs i Cochrane Reviewer’s Handbook <http://www.cochrane.org/cochrane/hbook.htm>. Den är skriven för författare av systematiska översikter inom Cochrane Collaboration, och alla delar i denna är inte tillämpliga för ARG-rapporter. En ARG-rapport innehåller vanligen en bred genomgång av en aktuell fråga och det är inte meningen att de nu ska skrivas som systematiska översikter enligt Cochranes modell.

De avsnitt i en ARG-rapport som rör beskrivning av ämnesområdet, fysiologi, patofysiologi, deskriptiv epidemiologi m m skrivs naturligtvis bäst på traditionellt sätt, det kommenteras inte i metodboken. För avsnitt som rör ställningstagande till olika former av åtgärder inom diagnostik och behandling är däremot principerna för systematiska översikter tillämpliga. Även om det i en ARG-rapport oftast inte är möjligt att åstadkomma systematiska översikter enligt den rigorösa metodik som används inom Cochrane Collaboration så är det alltid möjligt att ge en tydlig metodbeskrivning som läsaren sedan själv kan ta ställning till.

Det vetenskapliga underlaget för effekten av olika åtgärder inom hälso- och sjukvården utgör grundvalen för hälsoekonomiska studier och utgör också en av hörnstenarna i prioriteringsdiskussioner. Då evidensbaserad medicin ofta diskuteras i relation till dessa ämnen har vi valt att även kortfattat beskriva några viktiga begrepp inom dessa fält, väl medvetna om att det endast kan bli en ytlig presentation. Likaså utgör överför-

randet av vetenskapliga rön till klinisk praxis ett stort och utmanande område, och några tankar kring implementering diskuteras i slutet av rapporten.

Flera begrepp och termer som används i texten kan eventuellt kännas främmande för läsare som inte själva är engagerade i forskning. Viktiga sådana termer har vi försökt förklara i den löpande texten, men för att inte tynga denna alltför mycket har en ordlista med förklaringar lagts i slutet av boken, till vilken intresserade läsare hänvisas.

Metodboken har framtagits av en arbetsgrupp inom SFOG och slutbearbetats av huvudredaktörerna. Det är vår förhoppning att metodboken ska utgöra ett stöd, inte bara vid författandet av ARG-rapporter, utan även vid skrivande av vårdprogram och lokala PM samt att den också i övrigt ska utgöra en inspiration för ett evidensbaserat arbetssätt inom svensk obstetrik och gynekologi.

Vi hoppas att metodboken ska kunna hållas ständigt aktuell genom uppdatering på SFOGs hemsida, och vi tar tacksamt emot alla förslag till förbättringar.

Vi vill rikta ett varmt tack till de personer inom och utom SFOG som tagit sig tid att läsa manus och komma med värdefulla synpunkter och kommentarer som väsentligt förbättrat texten. Ett särskilt tack till Mats Eliasson som förutom att granska manuskriptet ställt manualer för databassökning till vårt förfogande, och till Birgitta Stevinger som bidragit starkt till avsnittet om litteratursökning samt med en ändamålsenlig samling länkar.

Vi vill också rikta ett tack till SBU för tillåtelse att använda ordlistor och granskningsmallar samt för de värdefulla exempel vi hämtat från några av SBU-rapporterna.

Kerstin Nilsson
för EvidensARG

Annika Strandell

Innehåll

Förord.....	5
Introduktion till evidensbaserad medicin.....	7
Studiedesign.....	9
Sökstrategi.....	13
Kritisk granskning av litteraturen.....	19
Syntes, slutsatser och rekommendationer.....	23
Dokumentation.....	25
Hälsoekonomi.....	27
Prioriteringar inom sjukvården.....	29
Implementering.....	31
Kunskapsluckor.....	33
Uppdatering.....	33
Bindningar och jäv.....	33
Fördjupningslitteratur.....	35
Ordlista.....	37
BILAGOR:	
Manual för sökning i Cochrane Library på Internet.....	47
Granskningsmallar.....	51
Checklista.....	55